

A kettősség, avagy az út mögöttünk és előttünk

A távolléti oktatás első tapasztalatai az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karán

Az összefoglaló tartalmához tapasztalataik összegzésével hozzájárultak:
az ATIVIK, az ÁLTGYPI, a FOTRI, a GYMRI és a GYOPSI munkatársai

Az esettanulmányok a következő kollégák tapasztalatait tükrözik:

Dunás-Varga Ildikó, Havasi Ágnes, Pichler Zsófia, Szekeres Ágota

Az egyéni példákat, intézeti összegzéseket élő szöveggé, beszámolóvá formálta:

Könczei György

Az összefoglalót olvasószerkesztette:

Virányi Anita

Tartalomjegyzék

1 Előzmények: a közelebbi és a távolabbi múlt; források	3
2 A tapasztalatok gyűjtésének, rendszerezésének szempontjai	4
Vizsgálódásaink során arra a fő kérdésre igyekeztünk választ találni, hogy	4
3 A nappali tagozat a távolléti oktatásban	4
3.1 Általános összefüggések	4
3.2 Nappalis gyakorlat (szeminárium)	5
A projekt-szemléletben dolgozók tapasztalatai	5
4 A levelező tagozaton összegyűlt tapasztalatok	5
4.1 Általános összefüggések	5
4.2 Levelezős gyakorlat (szeminárium)	6
5 Az Erasmus-program keretében	7
6 A gyógypedagógus-továbbképzés területén	7
7 Rész-összegzés, oktatás-módszertani eredmények – és igények	9
7.1 A Teams és a kapcsolódó felületek.....	9
7.2 Egyedi gyakorlati megoldások	9
Több területen bevált megfigyelések	9
Előadás-anyagok	10
Gyakorló kvízek	10
Moodle-chat-konzultáció.....	10
A hallgatói aktivitás facilitálásának bevált tanári eszközei	10
<i>A speciális szükségletű hallgatók mainstream-oktatásban alkalmazható eszköztára</i>	11
8 A jövő felé mutató irányok	11
Melléklet	13
Öt tanulságos, részletes tanári megoldás (Esettanulmányok)	13
<i>Az első: többretegű módszertani innovációs kísérlet – egyes szám első személyben</i>	13
<i>A második: a statikus körülmények közötti hallgatói figyelemfenntartás példája</i>	17
<i>A harmadik: a nappali és levelező előadások kapcsán született megoldás</i>	18
<i>A negyedik: egy konkrét tantárgy újraalkotása</i>	19
<i>Az ötödik: jó gyakorlatok, tapasztalatok a 2019/2020 tanév digitális távoktatás megvalósítása során</i>	21
Az ötödik esettanulmány kiegészítő forrásai:.....	26

„A Moodle-ra feltettem előre a kurzus követelményeinek módosított változatát, és narrált ppt-eket, minden online elérhető anyagot összegyűjtve. Majd ... egy hét múlva, a kurzus valós idejének időpontjában 'találkoztunk' a Teamsen, és 1 órában szóban is átbeszéltük a követelményeket, a felemerülő kérdéseket. A Teams előre egyeztetett és opcionális lehetőség volt, de majdnem mindenki részt vett rajta. A már a feltett anyagok ismeretében könnyebb volt a hallgatóknak kérdezniük. A beadandó határidejét a lehető legkésőbbre tettük”.

Egy Tanár-kolléga példája

1 Előzmények: a közelebbi és a távolabbi múlt; források

Az ELTE BGGYK – akkori néven: ELTE BGGYFK – 2004. nyarán indította első, a távoktatást (e-learning/elektronikus oktatás) célzó, rendszeralapozó vizsgáldásait. Az optimalizált következmény egy, még abban az évben installált és kísérleti alkalmazásra került MOODLE volt. Az indulás óta eltelt másfél dekádban a kapcsolódó rendszerek és a blended learning – kevert képzés – kultúrája jelentős létszámú tanári és hallgatói felhasználóval *folyamatosan jelen van a Karon*. A háttérrel a legutóbbi években már a megújult MOODLE keretrendszer mellett a CANVAS is szolgáltatja.

Robbanásszerű mennyiségi és minőségi ugrást a 2020-as esztendő tavasza hozott. Ekkor az ún. koronavírus-járvány karanténba kényszerítette a hazai felsőoktatást. A kényszerű folyamat a Bárczin is szükségessé tette új informatikai megoldások alkalmazását. Az ELTE minden polgára számára megnyitotta és hozzáférhetővé tette a Microsoft Office 365, ill. a Teams rendszereket. Jelen összegzésünk a képzési típusok szerint tagolva, durván *az első másfél hónap* tapasztalatait tárja fel.

Az alábbi szöveget, amely Kar-, és nem tantárgy-, vagy intézetspecifikus, az egyes intézetek saját, leszűrt és előzetesen értékelt, gazdag tapasztalat-összegzéseiből a *Távolléti Oktatás Munkacsoport* – a továbbiakban *Munkacsoport*, vagy röviden *A TOM* – készítette 2020. májusában. Az előzetes elemzések az Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézetben (itt 5 db. részanyag született, a többi, alább említett szervezeti egységnél 1-1), Általános Gyógypedagógiai Intézetben, a Fogyatékoság és Társadalmi Részvétel Intézetben, a Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézetben, a Gyógypedagógiai Pszichológiai Intézetben születtek, és kiegészültek a Gyógypedagógiai Továbbképző Központban tapasztaltak mellett néhány, a speciális szükségletű hallgatói körben felszínre jött konkrét ismerettel.

Előzetes rész-konklúzió: az egyes nagyobb, és a mostani tapasztalatgyűjtésben érintett szervezeti egységek tapasztalatai, azok súlyát és trendjét tekintve rendszerszerűen nagyjában-egészében közel álltak egymáshoz. Voltak eltérések közöttük, de olyan esetre, különösen szignifikánsra, ahol az egyik tapasztalata alapjaiban ellentmondott volna a másikénak – nem volt példa a vizsgáldás, az ismeretgyűjtés és -rendszerezés során.

A jelen összefoglaló, annak *szintje* miatt a tantárgyakra bontott leírást már nem tartalmazza, ám néhány olyan is rendelkezésre áll az A TOM saját Teams-tudástárában. Részletes, tantárgyi szintű eredményekkel a Melléklet öt esettanulmánya szolgál.

2 A tapasztalatok gyűjtésének, rendszerezésének szempontjai

Vizsgálódásaink során arra a fő kérdésre igyekeztünk választ találni, hogy milyen tapasztalatokat szereztek a tanár-kollégák a Karon a távolléti oktatással kapcsolatban, milyen megoldási módok váltak be, és, melyek voltak sikertelenek.

Ennek megfelelően a kari kollégáknak fölteszt kérdések az alábbiak szerint tagolódtak: mi volt az adott kurzus típusa, képzési formája (erre a jelen összegzés nem tér ki); mely konkrét felsőoktatási tevékenység területén jött létre változás, és az mivé formálódott (példa: hallgatói csoportos előadásból pl.: ún. narrált ppt vált); milyen korábban alkalmazott tartalom került pótlásra és mivel (példa: oktatói előadást szakmai anyag összeállításával és ppt elküldésével – melynek olvasását egy Moodle-teszt tudáspróbával ellenőriztük); milyen konzultációs lehetőségeket biztosítottunk, milyen időközökben (példa: az óra idejében Teams chatelési lehetőség, vagy levelezős csoport esetén előre kijelölt órákban Teams chat stb.); milyen, korábban bevált tevékenységekről, tartalmakról kellett lemondanunk; és: mik lesznek várhatóan a számonkérés formái.

A kérdésekre kapott válaszokon túl az egyes részanyagokban említett *jó gyakorlatokat*, ajánlásra érett eredményeket, a sikeresen alkalmazott módszereket, eszközöket, időbeosztási technikákat, új ütemezési megoldásokat, valós és nem valós idejű formában adott feladatokról szóló jelzéseket is egybegyűjtöttük, sőt, ahol itt-ott azokra jelzés érkezett, a sikertelen megoldásokra is utalunk.

3 A nappali tagozat a távolléti oktatásban

3.1 Általános összefüggések

Meghatározó tényező *a mindennapi hallgatói életnek* a karantén nyomán megváltozott alapkontextusa. Ebből adódóan a nappalis hallgatók inkább igénylik a rendszeres *élő kapcsolatot*. Többen arról számoltak be, hogy a nem, vagy nem megfelelően keretezett, hosszas, túlhúzott és leegyszerűsödött rutinokkal terhelt otthonlétben *elvész az időérzésük*, és *nehezen találják a motivációt a tanulásra*. Emiatt széles körben nagyra értékelték a kötöttebb felsőoktatási programokat, mert ezek segítségükre voltak az említett nehézségek áthidalásában is és abban is, hogy ha csak részben is, de személyes kapcsolatuk legyen egymással és a tanárukkal.

Az, az esetenként, egyes nagyelőadások esetében előforduló gyakorlat, amikor a tanár a teljes félév anyagát egyben átadta, tanulási-didaktikai szempontból nem mutatkozott gyümölcsözőnek, mert ritka az a hallgatói körben, aki egy ilyen komplex feladat strukturálására készen állna.

3.2 Nappalis gyakorlat (szeminárium)

Nehézségek:

A hallgatók szóbeli megnyilvánulásai az online térben megnehezedtek. Nem könnyít az sem, hogy az online *kontakt*-órán a számosság miatt az adás és a vétel technikailag szakadozottá válik, így előfordul, hogy csupán egyetlen látható szereplő is lecsökkenti a kommunikáció minőségét.

Működőképes gyakorlati megoldások:

A szakirodalom-olvasó szeminárium esetében a hétről-hétre olvasott szövegekkel kapcsolatban a hallgatók feladatokat oldanak meg a Google drive-on, ahol minden hallgatónak névvel azonosított külön mappája van és korrektúrával kapják meg a javítást, javaslatokat. Az interakciót igénylő feladatokat (pl. videókkal kapcsolatos reflexiók, viták) a kurzus Facebook-csoportjában kommentelik, ahol egymásra is tudnak reagálni. *Mentimeter*-en keresztül is kapnak egy-egy feladatot. Szavazás alapján arra jutottunk, hogy két online konzultáció lesz a szorgalmi időszak hátralévő részében az óra időpontjában, ahol az egyik fókusza a beadandó dolgozattal kapcsolatban felmerülő kérdések, a másiké pedig a félév végi reflexiók.

Ezen túl minden hallgatónak biztosított egyéni konzultációs lehetőség is Teams-en vagy Facebook Messengeren (ezt többen is igénybe veszik már). A félév követelménye egy szemináriumi dolgozat, amit eredetileg is elektronikusan küldenek el, jelen esetben ezt is fel fogják tölteni az egyéni mappájukba, ahol korrektúrával, megjegyzésekkel kapnak róla visszajelzést.

A tanár alkalmanként visszajelzést kér – és itt a gyakorlat változó: Google úrlapon, vagy Moodle-felületen például – a tanulási folyamatról és az elsajátított tartalmakról. A hallgatók ezeket is hasznosnak találják.

Az egyik participatív szeminárium estében a hetente/kéthetente adott feladatokat választották, amelyeket a hallgatók részben a Google drive-on, részben Facebook-csoportban oldanak meg. A participatív oktatóktól is kapnak visszajelzéseket, ők is megosztják a kommentjeiket egy-egy témával kapcsolatban. *Wordwall*-on is kapnak feladatokat (ezek példái a szókereső és a kvíz). Ennél a tárgynál maradtak a csoportos teljesítésnél az órai feladatok jelentős részében és a projektek létrehozásában is. Online konzultációt építettek be az óra időpontjában Microsoft Teams-en.

A projekt-szemléletben dolgozók tapasztalatai

Bizonyos, hogy ez az oktatási típus az egyik legeredményesebb és leginkább innovatív is az elmúlt évek gyakorlatában. Az új helyzetben a projektfeladatok kiosztása-vállalása és bemutatása, az azokkal kapcsolatos tanári és/vagy közös értékelés szintén az online térbe tevődik át. Ám, különösen a nagy hallgatói létszámmal dolgozó tanárok feladatai az új kihívás nyomán megsokszorozódtak.

4 A levelező tagozaton összegyűlt tapasztalatok

4.1 Általános összefüggések

A levelező tagozaton különösen fontos szempont, hogy a leggyakrabban gyermeket nevelő, családos és munkavállaló hallgatók, akik többnyire nők, a saját időbeosztásukhoz igazíthatják a tananyag feldolgozását, és egy-egy élő kapcsolat a részletek, esetleges bizonytalanságok

tisztázását szolgálja. Hallgatók egy hányada ugyanakkor arra is felhívta a figyelmet, hogy semmi nem pótolja a valóságos, közvetlen emberi találkozásokat.

4.2 Levelezős gyakorlat (szeminárium)

Az itteni tapasztalatok hasonlóak a nappali gyakorlatoknál leírtakhoz, csak még koncentráltabb formákat öltve. Az órarend szerinti órák megtartása nagy nehézségekbe ütközik, mivel a hallgatók nagy része jelen van az órákon, az egyértelművé vált, hogy az online menetelés nem tud 5, 6, vagy 10 órában egyben zajlani, bár a levelezősökkel esetenként hatékonyabb és élményszerűbb is az oktatás ebben a formában. A kevert (blended) típusú képzés tehát itt is számos pozitív eredménnyel járt.

A tömörített órák egyik kiváltási módja az, ha megkapják az anyagokat, s a hanggal fölszerelt (narrált) ppt még lényegretörőbb is, mint gyakran az élő óra. *Bejött*, ha a hallgatók választhattak nagyobb témákból, s abból forrásgyűjtés, szakirodalomfeldolgozás után egy 20 perces prezentáció bemutatása lett a feladatuk, beosztott időszávokban, majd 10 percben egymás munkáira reflektálás. Visszajelzéseik szerint ez a mostani élethelyzetükbe könnyebben beilleszthető.

Előre elküldött anyagok – mindenekelőtt a narrált ppt-s tananyagok használata vált be, vagy a tanfilmeké, és egyéb, akár vázlatos, de kommentárral ellátottaké. (A tananyagokat többnyire időzítve kapták kézhez, nem egyszerre). Egy tananyagegységhez érdemes volt online konzultációs lehetőséget hirdetni, az aktuális tanulási feladattól függően 1-2 órában. Ezekre a nagylétszámú csoportokból is sokan részt vettek. Amennyiben ezeket rögzítésre kerültek a Teams-en, a felkészülésben utóbb azok a hallgatóknak is segítségére voltak, akik nem tudtak részt venni a konzultáción.

A tapasztalatok szerint több felület párhuzamos használata (pl.: Moodle, vagy Canvas együtt a Teams-sel) jól működik egy tanegységen belül. A Neptunon keresztül működött a Teams linkek megosztása.

Az első alkalommal fontosnak tűnt a technikai részletek elmagyarázása (felületek, mikrofon, kamera stb.), és jól sikerült a *körkapsolósos*, képernyős bemutatkozás

Tapasztalat, hogy az oktató (a hallgatókat nem tudjuk) két beszélgetésben is jelen lehet egyidőben, de ennek hatékonyságát nem mértük.

Aki minden előadásról képernyővideót is készített, az óra lezárultával megoszthatta a csoporttal. Az élő kapcsolat befejeztével a narrált vagy egyéb prezentációkkal a hallgatók tovább dolgozhattak saját idejükben.

A Canvas a hallgatói csoportoknak egy kurzuson belül külön felületet hozott létre, a Canvas oldalakon, ahol a csoporttagok együtt szerkeszthették az anyagokat. Hasonló megoldásokat a Moodle-felület is tartalmaz.

Műfaji sajátosságai miatt – mert munkaidőn kívüli és nem nappali oktatásban résztvevők vesznek részt benne és a szemináriumhoz közeli, kollaboratív online formát öltött a távolléti oktatás időszakában – leginkább ide sorolható a Kar égisze alatt működő Fogyatékoságtudományi Doktori Műhely (FDM) egy konkrét tapasztalata. A műhelymunkában részt vesz egy szájról olvasó doktori hallgató is, aki végigpróbálta az összes rendelkezésre álló videós eszközt, de, többségük osztott képernyős működése miatt nem volt számára megfelelő (egy konkrét résztvevő hozzászólásakor túl kicsi volt a képernyő). Első helyen az *ingyenes* Zoom vetődött fel, amelyet ő kipróbálván, már alkalmasnak tartott. Ám, szembenézvén annak informatikailag kifejezetten veszélyes tulajdonságaival, erről le kellett

mondani. Ugyanakkor van a Zoomnak fizetős változata is. Az azt használó felsőoktatási intézmények és NGO-k nem számoltak be semmiféle, a vonatkozó szakirodalomból is ismert visszaélésekről (vírus terjedése, adathalászat, pornográf linkek, stb.). Ám, mivel az FDM nem rendelkezik finansziális forrásokkal, a Google Meet 14 napos *próbaverziója* került alkalmazásra 2020. áprilisának végén – és sikerrel, de ez csupán egyszeri alkalom lehetett.

5 Az Erasmus-program keretében

Az Erasmus-hallgatók tapasztalatai hasonlóak a magyar nappali hallgatók tapasztalataihoz. Ők a járvány kezdetén hazatértek saját országukba, de ők is örömmel vették, hogy online kapcsolódhattak az órához és az általános tapasztalat szerint magas színvonalon, aktívan dolgoztak.

6 A gyógypedagógus-továbbképzés területén

Alapvetően kétféle továbbképzés zajlik GYTK-keretben:

a csak a felsőoktatási intézmények által folytatható szakirányú továbbképzések, melynek keretében – képzési szerződés alapján - hallgatói jogviszony jön létre az egyetemmel és a felnőttképzések, melyeknél nem jön létre hallgatói jogviszony, itt felnőttképzési szerződés alapozza meg az oktatásban való részvételt.

E kétféle továbbképzés – az alapul szolgáló jogviszony szerint – alapjaiban befolyásolja/befolyásolta az ELTE online oktatási platformjaihoz történő hallgatói/résztevői hozzáférést, használhatóságot.

A szakirányú továbbképzésekben szerzett tapasztalatok leginkább a levelező oktatáshoz hasonlatosak, kurzus-alapon a Neptunhoz rendelt működnének a különböző elektronikus felületek (itt is dominánsan a Moodle, a Canvas és a Teams). Ám felnőttképzések esetében az online platformokhoz (leginkább Moodle-felülethez) való tanfolyami résztvevői hozzáférhetőséget – eddigiekben – csak a Q-téren keresztül lehetett intézni, bonyolultabb adminisztratív eljárások keretében.

A fentiek miatt a pedagógus-továbbképzésekben korábban nem is került sor online platformok használatára – most azonban kiemelten lenne rá igény, annál is inkább, mert ez igazi versenyorientált terep, és a Pedagógusok Akkreditációs Testületéhez a veszélyhelyzet idején többnyire távoktatásban működő tanfolyamokra érkeztek be akkreditációs kérelmek. Ebbe a versenybe a Kar csak nehézkesen képes beszállni, elsősorban az oktatói túlterheltsége miatt. (Mivel idő – és nem fölkészültség – hiányában nem tudnak a távoktatási akkreditációs kérelmekhez megfelelő kidolgozottságú dokumentumokat előállítani).

Az ELTE-biztosította online platformok igénybevételének lehetősége pedagógus-továbbképzésekben nehezített volt.

A Tankerületi Központokkal, mint partnerintézményekkel (egyben mint a pedagógust továbbképzésre delegáló munkáltatóval) mostanáig nem tudott az ELTE megfelelően rugalmas számlázási rendszert kialakítani. Ez önmagában számottevő probléma, mivel a bevételszerző tevékenység jelentős mértékben éppen ezekre a továbbképzésekre lenne építhető, hiszen az országosan elismert szaktudással bíró kollégák egyedülálló tudástartalmakat tudnának nyújtani online módon a köznevelésben működő akár többségi pedagógusoknak is, nem is beszélve

arról, hogy így továbbképzéseinkbe az ország legtávolabbi, leghátrányosabb helyzetű településein dolgozó – s akár határon túli – szakemberek is bekapcsolódhatnak.

A továbbképzésekben nagy számban vesznek részt külsős oktatók, akik nincsenek közalkalmazotti jogviszonyban az Egyetemmel, így egyszerű megbízási szerződés alapján végzik a tevékenységüket. Az ő hozzáférésük szintén nehezített volt a veszélyhelyzet megjelenéséig az online platformokhoz, annak ellenére, hogy alapazonosítókkal (Neptun-kód, Caesar-azonosító rendelkeztek.) Ám, miután a külsős, vagy idősebb oktatók korábban nem voltak rászorulva a távolléti oktatásra, így sok esetben ki sem derült, ha azonosító-, esetleg jelszóproblémái merültek volna fel.

A veszélyhelyzet kényszerhelyzetet teremtett a folyó továbbképzéseknek a távolléti oktatásra történő átállításában. Ez arra ösztönözte a képzés szervezőit, hogy amilyen gyorsan csak lehetséges, áttekintsék a hozzájuk tartozó oktatók belépési kódjait, próbabelépéseket tegyenek velük, és arra, hogy „gyorstalpaló” kurzusokat indítsanak számukra.

A nagyszámú továbbképzés miatt videofelvétel támogatást kaptak a Zoom használatához kari kollégától (még a kari ilyen tárgyú oktató anyagok megjelenését megelőzően), ill. külön (hivatalos keretek között) megbíztak olyan, számítástechnikában jártas kari munkatársat, aki egyes kurzusok oktatóinak oktatásmódszertani elképzeléseihez igazodva kiválasztja a megfelelő online oktatási platformot, és elősegíti az anyagok felkerülését/elérhetővé tételét, sőt az esetenként tapasztalatlan oktató és a csoport közötti kapcsolat létrejöttét is, egy-egy alapfogás megtanulásában.

Egységes ELTE online platform használatáról szóló információ ebben a körben nem áll rendelkezésre, de nem is volt elvárható a külsős oktatóktól, mivel néhányan eleve más egyetemről „tanítanak be” a továbbképzésekbe, ezért ők inkább a saját anyaintézményük által elfogadott – s általuk már megszokott és jól begyakorolt – platformok használatát preferálták. Ez a jelenség azonban azt eredményezte, hogy a továbbképzős hallgatóknak számos esetben különböző számítástechnikai rendszerekhez, felületekhez kellett volna hozzáférniük, így nehezkessé vált a tananyagok eltérő platformokon történő használata (Moodle, Canvas, Teams, Zoom, Skype és tovább). Így szükségessé vált a Neptunon folyamatos háttértájékoztatást nyújtani a hallgatóknak a szakirányú továbbképzésekben, még arról is, hogy az adott képzésben a valós órarend szerint mely oktatókat, s kurzusokat hol, s hogyan tudják elérni.

Megoldandó feladatot jelent a szakirányú továbbképzés munkarendje, mely többnyire levelező formában valósul meg. Ez péntek-szombati tömbösített órákat jelent, és standard üzemmódban 8-10 oktatási órát kíván egyben – miként korábban a levelező oktatás terén is láttuk. Itt is bebizonyosodott, hogy képtelenség valós idejű oktatásban – online módon is – a tervezett óraszámot egyben „letanítani”. Ez a munkarend fokozottan alternatív online megoldásokat követelt. A kialakult helyzetben itt is a narrált ppt-k, a feladatok vezetése, a tudásmegosztás, a csoportközi együttműködések és aktivitások biztosítása váltak oktatásmódszertani vezérmotívummokká.

Súlyos nehézséget jelentett az a tény is, amit *torlódási effektusnak* nevezhetünk, hogy a hallgatók többsége maga is pedagógus, hiszen a köznevelés a felsőoktatással csaknem egyidőben állt át az online oktatásra. Ráadásul a hallgatók jelentős része – és ezt az összefüggést is láttuk már a korábbiakban bemutatott tapasztalatok között – abba a korosztályba tartoznak, akik általános iskolás gyermeket nevelnek, következésképpen a gyermekük online oktatásának támogatásában éppúgy jelen kellett/kell lenniük, mint a saját óráik megtartása során, illetve ezeken felül az általuk vállalt továbbképzések online folytatásában. Ez óriási terhet rótt a hallgatókra, de az oktatókra és a szakfelelősökre is, hogy sikerüljön megtartani őket és ne morzsolódjanak le, félbeszakítván megkezdett továbbképzéseiket.

Ide tartozó további nehézség, hogy a hallgatók egy része a digitálisan még nem felkészült generációhoz tartozik, így a sokféle, és ráadásul a köznevelésben és a felsőoktatásban végzett tevékenységeik folytán duplikált számú online platformok használata nem ment gördülékenyen.

Ráadásul, mivel a járvány váratlanul csapott le, a külsős és idősebb oktatók részére nem volt sem idő, sem mód online oktatásra felkészítő kurzusokat tartani és a személyes jelenlétben alapuló oktatási megoldások kiválthatóságának metodikájára felkészíteni őket.

Továbbra is megoldandó feladat maradt a sok, kifejezetten személyes jelenlétet, kontaktust igénylő terápiás és rehabilitációs (többnyire gyakorlatias jellegű) óra megtartásának megfelelő facilitálása, és a gyakorlati típusú tudástartalmak átadása, hiszen a szakirányú továbbképzések gyakran éppen erre a célra szerveződnek.

7 Rész-összegzés, oktatás-módszertani eredmények – és igények

7.1 A Teams és a kapcsolódó felületek

A Teams-et a legtöbb kolléga meglelégedéssel használja: annak videó, hang vagy chat funkcióit egyaránt, számonkéréskor a hallgatók által készített prezentációk megtartása is megfelelően működött képernyőmegosztással.

A kurzusokon belül létrehozott csatornák is jól működnek kiscsoportos feladatok elvégzésére.

A Teams kurzusok és a Facebook csoportok nyújtotta lehetőségek megnövelték ugyan az oktatók terhelését, de az oktatói email terhelést legalább csökkentették.

A korábban használt LMS-rendszerek a jelen helyzetben is használatban vannak.

Az általános tapasztalat szerint minden intézet széles palettán innovált sikeres megoldásokat, jó gyakorlatokat melyek elégedettség-élményekkel is jártak, de másfél hónap megfeszített és új típusú munkája nyomán jellemzővé vált a túlvállalás és a túlterheltség, és május elejére a kifáradás is.

A One Drive-on létrehozott „szakdolgozós mappák” is leváltóban vannak a Google formákat. Itt a hallgatók a saját mappájukhoz kapcsolódva tudnak közösen szerkeszthető dokumentumokban dolgozni (GDPR kompatibilisen), s ehhez szükség esetén kapcsolódva Skype-on és/vagy Teamsen beállított, rendszeres időpontban konzultációkon rész venni. (A korábbi gyakorlatban több Intézet a Google Drive felületét használta. A Teams által biztosított, GDPR-kompatibilisnek tekintett formákra történő átállás folyamatosan zajlik).

7.2 Egyedi gyakorlati megoldások

[Több területen bevált megfigyelések](#)

Érdeemes megkérdezni az órák elején, hogy hogy vannak a hallgatók. A nem formális oktatási módszerek, pl. reflexiók gyakorlatok megoldhatók online. Célszerű felajánlani konzultációs lehetőséget akkor is, ha nem tartunk meg minden órát élő időben (akár többféle műfajút is!).

Hasznos volt rákérdeznünk az eszközellátottságra. Az eredmény: a hallgatók többsége megfelelően felszerelt eszközökkel, de a szoftverek használata nehézséget okozott. Közben az is kiderült, hogy nem volt könnyű elmondani, ha valakinek az online felületek kezelésében nehézségei voltak.

Egyes tudástartalmak és követelmények félévek közötti átcsoportosítása is célravezetőnek mutatkozott: ezek közül volt néhány, amelyek átkerültek észre.

Előadás-anyagok

A hallgatók jól tudták használni a tavalyi előadások hangfelvételeit a feltöltött diasorokkal. Ennek két előnye volt a narrált ppt-hez képest: élvezhetőbb volt az élő előadás hangja, mint a hallgatóság nélkül rögzített, mesterkélt hangalámondás, és az SHST-s hallgatók számára könnyebben kezelhetőnek bizonyult. A levelező hallgatók is a nappali előadások hanganyagait kapták kézbe, amivel lényegesen jobban jártak, mint a maratoni konzultációkkal, ahol már a felénél erősen kifáradnak.

Gyakorló kvízek

ha minden anyagrészhez készül egy-egy rövid, nem időkorlátos Moodle-kvíz, az azonnali visszajelzést képes nyújtani az eredményről. Sikeres gyakorlóterepként szolgál pl. olyan vizsgákra, amelyek Moodle-teszt formában zajlanak.

Moodle-chat-konzultáció

a nagy létszámok miatt Teams-beszélgetésre nem volt mód, de jól működött a Moodle-chat forma: lehetett kérdezni, tanár-hallgató kommunikációt folytatni a tananyaggal és a vizsgakövetelményekkel kapcsolatban is.

A hallgatói aktivitás facilitálásának bevált tanári eszközei

Jellemzően – mint „békeidőben” is – szükséges némi külső motiváció, pl. pontokgyűjtés egy-egy tevékenység elvégzésével.

A hallgatók pozitív visszajelzései alapján az alábbi formák bizonyultak különösen hatékonyak:

az önellenőrzésre készült teszt, ami többször is megnyitható, időben nem korlátozott... (itt volt, hogy nem kaptak pontot, de a jegy megszerzéséhez kötelező, volt, hogy 1-1 pontot kaptak, eredménytől szinte függetlenül – 50%-t kellett teljesíteni);

rövid, de gondolkodtató feladat elvégzése (főleg akkor, ha valamit korábbi ismerettel kell összekötni) – majd a végén visszajelzés kaptak a hallgatók;

olyan, OneDrive-ban megosztott dokumentumban, amibe mindenki beleírhatott;

a *Fórum* funkció a Moodle-on. Ennek használata során: a hallgatóknak a megadott tananyaghoz kellett megjegyzést fűzniük, vagy kérdést megfogalmazniuk. Mivel itt is, az órai aktivitás kiváltása érdekében, pontot érő volt a feladat, kifejezetten bevált a megoldás, mivel a hallgató tényleg foglalkozott az anyaggal, és (talán mert ezt minden csoporttárs is látja), kifejezetten konstruktív hozzászólásokat, kérdéseket fogalmaztak meg;

segítette a tartalmak közötti eligazodást, ha kisebb témakörökre bontva, több különálló ppt-kre volt a tananyag tagolva;

és, ahol lehetőség nyílt erre, video-linkek megosztásával volt megszerkesztve (pl. mozgásnevelésnél a különféle primitív reflexekhez...);

hallgatók visszajelezték, hogy leginkább azok a felvett előadások *jöttek be*, amelyeken a ppt is és az oktató is megfelelően látszik (itt hallássérült hallgató is volt a csoportban); többoktató tárgy esetén, az oktatók közti interaktivitás pótlására: közülük, az aktuális témáért felelős készített egy narrált ppt-t, amelyhez a többi oktató reflexiót, kiegészítő megjegyzéseket rögzített (hang és/vagy rövid szöveges, ábrás formában);

előnyként jelezték vissza a hallgatók, ha ezt egy bizonyos időhöz kötöttük és

„élő” kapcsolattal (pl.: Teams értekezlet) is összekötöttük, interaktív feladatokat adva, akár a *Mentiméter* funkcióinak felhasználásával; bevált a chatelés is az oktatók problémafelvetései kapcsán, (de ebben az esetben figyelni kellett arra, hogy 2-3 témakörnél több már nehezkessé tette a „realtime” reagálást), viszont itt minden várakozást felülmúló volt az aktivitás.

A speciális szükségletű hallgatók mainstream-oktatásban alkalmazható eszköztára

A ppt-formátum képernyőolvasóval hozzáférhető. Még inkább az, ha az anyagban szereplő ábrákhoz leírás is csatlakozik. Ám amikor ppt fájljainkat pdf-fé alakítjuk – azok teljességgel olvashatatlaná válnak, amikor a képernyőn két diányi anyag látszik egyszerre, ezért helyes és indokolt, hogy a látássérült hallgató kérésére a tanár minden esetben rendelkezésre bocsássa az eredeti ppt-kiterjesztésű fájlt.

Akadálymentes pdf-állományokat alapvetően szintén felolvas a képernyőolvasó. Fontos, hogy ha Wordben szerkesztett szövegünk van, az legyen szabályosan szerkesztve (címsorokkal, szabályos tartalomjegyzék alkalmazásával). Ha így készül el egy doc-fájl, annak a pdf-verziója is jó eséllyel akadálymentes lesz. Ha egy pdf-formátumú szöveggel kapcsolatban a hallgató azt jelzi vissza, hogy képtelen elolvasni, akkor az eredeti doc-kiterjesztésű fájl rendelkezésre bocsátása megoldja a problémát.

Ha pdf-fájlként mentett szkennelt anyagot osztunk meg, van esély a konvertálás utáni olvashatóságra. A konverziót a hallgató pár gombnyomással, maga el tudja egy speciálisan erre kialakított online felületen. Ugyanakkor nagy eséllyel használhatatlan lesz a szöveg, ha dupla oldalt szkenneltünk, ezen pedig az oldalankénti szkennelés segít (máskülönben az egymás mellett elhelyezett két oldal a konverzió során gyakran összeecsúszik).

A Neptun is és a Moodle is csak részben akadálymentes. Canvas esetén az akadálymentes hozzáférés közel sem garantált. (A Neptun a teljes mértékben képernyőolvasóra támaszkodó felhasználó számára gyakorlatilag egyáltalán nem az. Így ha a hallgató kéri, célravezető megoldás a feltöltött anyagokat egyéb módon megosztani – egyszerű email melléklet, vagy a megfelelő Teams-felületre történő feltöltéssel.

Videókonferenciában a Zoom alkalmazás teljes mértékben akadálymentes mind Windows, mind iOS alatt. A Webex host felülete a látássérült hallgatók számára nem hozza a Zoom-nál megismert eredményt. (Készült egy tartalmas SHST-kérdőív, amelyet az érintett hallgatók meg is kaptak, de annak eredményei még nem jutottak el a Munkacsoporthoz).

8 A jövő felé mutató irányok

Hosszabb távon a Teams-et szükséges lesz integrálni az e-learning platformmal, mert a mostani helyzetben nagyon nem szerencsés, hogy új email fiókot kellett nyitnia a hallgatóknak (nem nézik meg az ott zajló emailváltásokat)

Feltétlenül helyesnek tűnik a jövőben mind a hallgatói, mind az oktatói körben fenntartani a Teams-platformot: lényegében hibátlanul teljesített.

Érdemesnek tűnik a távoktatásra való felkészítő kurzusok részletes újragondolása, mert csak akkor fog tudni érvényesülni, hogy hatékonyabbá válik az oktatás a blended learning által, amennyiben ezeknek a felületeknek a használatát segítjük elsajátítani.

Bizonyossá vált, hogy az online műfaj itt-ott személyes oktatói nehézségekbe ütközött. Így az időközben szlogenné lett következtetést, hogy a karantén-időszakban tanultak *a visszatérést követően* sikerrel támogatják majd a Kart a súlyos teremhiány okozta feszültségek között is – csak erős korlátokkal, *cum grano salis* szabad figyelembe venni.

Tekintettel *mindenre*, amit eddig megtanultunk a járvány idején, nyilvánvaló, hogy vannak olyan tanárok, akik ezt az időszakot sikerrel vették, vagy kreatívan előre léptek és vannak, akiknek többnyire nehézségeket, frusztrációt okozott. Következésképpen a visszatérést követően az új formákat csak erős vezetői támogatás és kontroll mellett lesz szükséges széles körben alkalmazni.

A felsőoktatás céljára méltatlanná vált Ecseri úti kereteket nem az online térbe való átmenet, hanem egy új, megfelelően fölszerelt modern épület fogja megoldani.

A címben említett kettősség: azaz, hogy a látszat szerint mintha a régi harcolna az újjal, téves. Itt is sokkal inkább a foltvarrás-jelleg (patchwork-mód) dominál: sokféle, egymáshoz számos szinten és módon kötődő gyakorlatunk volt, és most ez még formát váltván még meg is sokszorozódott. Nem az „úgy volt, és most majd így legyen”, „eddig így működtünk – most másként fogunk” egyszerű, *átforduló* dualitása jellemző, hanem *a tanítási és didaktikai gyakorlatok többértívűvé és még sokszínűbbé válása*.

Ebben a még összetettebb, új térben és új formák között kell újraalkotnunk saját magunkat.

Melléklet

Öt tanulságos, részletes tanári megoldás (Esettanulmányok)

A Mellékletben található megoldások a gyógypedagógusi tanári felkészültség szembeötlő, kifejezetten eredményes példái. Azt illusztrálják, hogy a megszerzett *tudás és szemlélet* kreatívan alkalmazva, digitális jártassággal párosulva különösen erős, tanulást támogató eredményre vezet.

Az első: többrétegű módszertani innovációs kísérlet – egyes szám első személyben

Idén 4 gyakorlati kurzusomat kellett távoktatásra alakítani, nagyjából ugyanazokat az alapszereket használtam, így nem egyről írnék. Volt még ezen kívül egy előadásom, ami pont lement karantén előtt, így ott csak a követelmény változott kicsit.

Eredetileg mindegyikben volt előadás és videóelemzés, egyikben vita, kettőben kiscsoportos feladatok „förgóban” eszközbemutatókkal, gyakorlatokkal.

Számonkérés: kettőben írásbeli gyakorlatias kifejtős kérdésekkel/írásbeli beadandó (továbbképző részportfólió-tárgy), egyben gyakorlati feladatok megvalósításáról (gyermekkel történő) beadandó, egyben mikrotanítás óratervvel, eszközökkel videóra véve reflexiókkal és önreflexiókkal.

A kurzusokat 3-4 nagyobb tematikai egységre és 8-10 leckére osztottam (van, amelyiknek a felét tartom ott a felére). Mindegyiknél volt egy bevezető a távoktatásos tananyag használatáról, a követelményekről, felépítésről.

Ezt követték az egyes témák és leckék hangalámondásos ppt-kkel. Készítettem képernyővideókat is (pl. szoftver vagy online felmérés bemutatására). Néhány videót betettem a ppt-be (pl. telefon képernyővideója applikációhasználatról, videómodellálás), ezekhez van engedély vagy nincs rajta személy, van, ahol készítettem önellenőrző kérdéseket.

Minden témához kapcsolódtak kicsi gyakorlatok, mindig az adott helyen (tehát nem feltétlen a téma végén). Ezeket előre előkészített Word (kicsit fapados) „munkafüzetbe” kellett elkészíteni, így nem kellett ellenőrizgetni h minden gyakorlat készen van-e.

Igyekeztem a „táblázatot tölts ki” komoly feladatok mellé könnyedebb (egy-egy vicces, de nem túltolt) mégis tanulságos feladatokat készíteni. A kicsi feladatok mellett mindenhol van egy komolyabb összefoglaló feladat a végén.

Pl.: egy könnyedebb feladat (*Képrendszerek* 6. lecke és *Képregénytechnika* 8. lecke gyakorlata) – ld. a következő oldalon.

Eddigi visszajelzések szerint a *feladatlap* jó megoldás, mert könnyen követhető, élvezetes, de nem könnyű, tényleg tanulmányozniuk kellett, átgondolni a lecke anyagát a könnyedebb feladatoknál is.

A leckéket, a hozzájuk tartozó szakirodalmat és a feladatokat a Moodle felületére linkeltem a OneDrive-ról nem letölthető formában (lásd következő oldalon egy kurzus példája). Igyekeztem nagyon egyértelműen strukturálni.

Minden kurzushoz tartozott egy online jelenlétes 1, 5 órás TEAMS konzi (+ egy lecke) az eredeti óra valamely időpontjában.

- itt egy órán csak videóelemzés volt (kevesebb videó, mint az órán, de amihez tudtam addig szülői beleegyezőt szerezni, azt vetítettem) + „kérdések/válaszok”

- egy órán a vizuális téma digitális témáját tartottam online előadás formájában
- egy esetben a másik oktatóval közösen tartottunk „megvitatós” konzultációt, amin a másik oktatóval tudtuk „triggelni a csapatot” (ez korán volt, még nem mindenki ment végig a tananyagon, de meglepően sokan)
- egy esetben konzultáltunk a digitális tananyagról (ez későbbi óra volt, addigra már volt egy hónapjuk végigmenni rajta)

8. feladat (6. és 8. lecke)

Az alábbi képek és buborékok segítségével hozzanak létre magyarázatokat, mely a nonverbális vagy verbális kommunikáció valamely aspektusát mutatja be az interakcióban!
Írják le röviden, hogy milyen céllal használnák az adott magyarázatot!
Nem szükséges minden buborékot felhasználni!

Rövid magyarázat:

Rövid magyarázat:

maovar

A követelményeken mindenhol változtattam, az online tesztet igyekeztem elkerülni.

eredeti	távoktatásos
GYAK TÁRGY írásbeli vizsga gyakorlatias kifejtős kérdésekkel /írásbeli beadandó (továbbképzőn részportfólió-tárgy)	gyakorlati feladatok feladatlapja (50%) + írásbeli beadandó (egy saját, tavalyi gyermekkel történő felmérési beadandójuk kiegészítése a tervezéssel, vagyis jelen kurzuson tanultak kiegészítésével (50%)) /írásbeli beadandó (továbbképzőn részportfólió-tárgy)
GYAK TÁRGY írásbeli vizsga gyakorlatias kifejtős kérdésekkel	beadandó minisszé egy fókuszált, rövid témáról

GYAK TÁRGY gyakorlati feladatok megvalósításáról (gyermekkel történő) beadandó	gyakorlati feladatok feladatlapja
GYAK TÁRGY mikrotanítás óratervvvel, eszközökkel videóra véve reflexiókkal és önreflexiókkal	nappalin pont megvolt a mikrotanítás levelezőn gyakorlati feladatok feladatlap beadás (12 feladat, köztük pl. videómodell- készítés, egyéb eszközkészítés, óraterv)
ELŐADÁS csoportos szóbeli vizsga	csoportos szóbeli vizsga (TEAMS)

ALGY-AS-1011 2-es csoport: A kommunikáció fejlesztése autizmus spektrum zavarokban, a gyakorlatban

A kommunikáló fejlesztése autizmus spektrum zavarokban a gyakorlatban
ELTE BOGYK 2019/2020 tavaszi szemeszter
Oktató: Havasi Ágnes és Kite-Jakab Eva

A tárgy célja, elsajátítandó kompetenciák
A kurzus célja, hogy a hallgató az atipikus kommunikációról és a beavatkozás elméleti hátteréről megszerzett elméleti ismeretait elmélyítse, módszertanilag gazdagítsa. Cél, hogy megismerjen és kipróbáljon az autizmussal élő személyek kommunikációfejlesztésében használt evidencia alapú gyakorlati módszereket és eljárásokat. Képes legyen ezeket az eljárásokat felmérni és megvalósítani, vagy csoportra szabottan tervezni és kivitelezni.
A tárgy teljesítésével 2 kredit szerzhető.

---

változások a veszélyhelyzet miatt

A tárgy távoktatással kerül megtartásra.
A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy az órai anyagok hangalámondással kerülnek fel, illetve szakirodalmakat is adunk meg 3 nagyobb tematikai egység alá rendelve:

1. Bevezetés
2. Augmentatív és alternatív kommunikáció
3. Fókuszált eljárások alkalmazása a kommunikációfejlesztésben

A kurzus teljesítése
A 2. és 3. téma leckéhez gyakorlati feladatok fognak kapcsolódni, melyeket egyénileg, vagy ha alakítanak online párokat, akkor páros munkában kell feltölteni, az ehhez készített [feladatlap](#) kiöltésével.
A kurzust ezekkel a beadandó munkákkal teljesíthetik. A feladatokat május 31.-ig kell feltölteni a Moodle-ra.

Online óra és konzultáció lehetőség
Az óránk valódi időpontjában: 2020. április 18.-án 14-15 óráig videóvetítés órát, majd 15.30-ig valósidejű konzultációt, illetve megbeszélési lehetőséget biztosítunk a TEAMS felületen.
Kérjük, hogy addig haladjanak a leckékkel, feladatokkal és gyűjtsék a kérdéseiket.

Kurzustematika és a kurzus diasorai handoutként
A koronavírus okozta veszélyhelyzettel összefüggő távoktatás miatt a kurzustematikában szereplő követelmények fentiek szerint változtak, azonban a tematikát és az irodalmakat bátran tekinthetik át innen

- [ALGY-AS 1011 Kurzustematika \(2019/20\)](#)
- [teljesanyag handout](#)

Bevezetés és alapirodalmak

- 1. lecke: Bevezetés és kiindulópontok
- [Quill \(2009\): Tedd, nézd, hallgasd, mondj!](#)
- [Havasi \(2009\) A kommunikáció tanítása...](#)
- [Jordan & Powell Autizmussal élő gyermekek megismerése és tanítása](#)

Augmentatív és alternatív kommunikáció leckéi és irodalmi

- 2. lecke: AAK_1
- 3. lecke: AAK_2
  - core words Erdélyi
  - corewords hu Talerhove
  - Havasi, Stefanik, Györi (2017):AAK_kézirat
- 4. lecke: PECS
  - PECS-ismerető

Fókuszált eljárások alkalmazása a kommunikációfejlesztésben leckéi és irodalmi

- 5.lecke: BFP
  - BFP útmutató web
  - BFP felmerés
  - BFP_GYOSZE cikk_kézirat
- 6. lecke: Vizuális kulcsok és képrendszerek
- 7. lecke: Videós technikák
  - Videomodel_GYOSZE cikk_kézirat
  - köszönetes videomodel példa
  - videomodelálás gyakorlathoz példa
  - séma videomodel forgatókönyv
  - VIDEOMODELLEK NEM BEÁGYAZOTT VIDEÓKÉNT
- 8. lecke: Képregénytechnika és egyéb fókuszált eljárások
  - Gray_Rajzbeszélgetések
  - Alex beszélgetés feladatlapok
  - példák a feladatok tervezésére

BEADANDÓ GYAKORLATI FELADATOK

HATÁRIDŐ: MÁJUS 31. (hosszabított)

Az itt található feladatlap feladatai végigkísérik a leckeiket. Egyénleg vagy párban töltsé ki a feladatlapot, ahogyan halad az egyes leckeikben. Ha készen van, itt töltsé fel, az lesz a kurzus beadandó feladata. Ha párban tölté ki a feladatlapot elég az egyiküknek feltölteni!

Kérem, hogy Word formátumban töltsék fel a feladatlapot!

Jó munkát!

[kiválasztott feladatlapok leadása itt](#)

ETIKAI KÉRDÉSEK

A távoktatás keretében az ELTE bármely kara által közvetített előadások (ideértve a kiscsoportos vagy egyéni oktatási formákat, konzultációkat is), elérhetővé tett kép- és hangfelvételek, egyéb oktatási segédanyagok az ELTE tulajdonát képezik, azok csak az ELTE kifejezett engedélyével többszörözhetők (felvehetők, lementhetők, másolhatók, megoszthatók).

Az előadások, felvételek, anyagok kizárólag a hallgató saját felkészülését szolgálják a távoktatás keretében, azok felhasználása tilos bármilyen, ettől eltérő célra vagy módon. E szabályok megszegése személyiség- és szerzői jogi, továbbá egyetemi etikai illetve fegyelmi jogkövetkezményekkel von magá után.

A szellemi tulajdonjogok, digitális tartalmak kizárólag a távoktatás során, kizárólag oktatási célra használhatók!

Az átadandó szerzői jogok betartásával kapcsolatban a hallgatót terheli a felelősség.

A második: a statikus körülmények közötti hallgatói figyelemfenntartás példája

A tantárgy óraszám: 10 óra/félév

Kredit: 2

Az eredeti menet

Szeminárium, amit 10 órás blokkban szoktam megtartani elsősorban tréning formájában. A tréning menete a következő szokott lenni:

1. Bemutatkozás, ráhangolódás az egész napos munkára
2. Szabályok megbeszélése, csendjel bevezetése
3. Mi a differenciálás?
4. Mi az, amit differenciálunk?
5. Differenciálás a feladatok szintjén
6. Bloom taxonómiája és a differenciálás
7. Gardner többszörös intelligencia elmélete és a differenciálás

A tréning menete a résztvevők számától és aktivitásától függően változhat. Ezt kellett úgy átalakítani, hogy a Moodle felületen teljesíthető legyen a kurzus.

A távolléti oktatásra átalakított menet

A Moodle felületen különböző feladatok megoldásával pontokat gyűjtenek a hallgatók. Ezen pontokból fog összeállni a gyakorlati jegy. A kurzus végén ugyanúgy van egy zárófeladat, amely szintén beleszámít a pontszerzésbe. A pontok mellett kitűzőket is gyűjtenek a hallgatók. 1 pontért jár, majd 10 pontért és innen kezdve 10 pontonként kapnak egy-egy kitűzőt. A kitűzőket ezen az oldalon készítettem el: <http://www.makebadg.es/badge>

1 pontért ez a kitűző jár:

100 pontért pedig ez (ez a maximum):

Példák a Moodle felületen található feladatokra:

- a hallgatók elolvasnak egy szöveget a differenciálásról és ezután feltöltenek 3 állítást a szöveg kapcsán. Ebben vannak igaz és hamis állítások is. Ez a füllentős játék, amit a tréningen szoktunk játszani. Ott egymásnak adják fel a hallgatók a feladatokat. Itt én készítek belőle egy tesztet (amikor mindenki feltöltötte a saját állításait).
- kitöltenek egy keresztrejtvényt az olvasottak végiggondolására: <https://crosswordlabs.com/view/differencialas-8>
- prezi videót készítettem az egyik előadásomhoz, ennek egy részét szoktam felhasználni a tréningen is, itt megtekinthető: <https://prezi.com/v/3jnhjyrppsyz/>

- Bloom elméletének elmélyítéséhez a learningapps.org (magyarul: tankockák) oldalon készítettem feladatokat
- a hallgatók a tréningen is kitöltnek egy kérdőívet Gardner többszörös intelligencia elmélete kapcsán. Ezt itt is megteszik, majd egy kördiagramon ábrázolják, hogy a 8 terület náluk hogyan alakul. Ehhez a saját kördiagramomat is feltöltöm mintának. Ehhez kapcsolódik még egy feladat, hogy írjanak önreflexiót a kapott eredmények kapcsán. Ezekre a kérdésekre válaszolnak: Melyik intelligenciaterület erősségét/gyengeségét vártátok? Volt-e benne meglepő eredmény? Mit gondoltok van-e olyan kombináció, amely előnyös egy gyógypedagógus számára? Vagy ilyen nem létezik?
- zárófeladatnak 4 különböző feladatból választhatnak a hallgatók, ebből hármat már korábban egyéni vagy páros/csoportmunkában is megoldottak
- érdemjegyszerzést követően kitöltnek egy kérdőívet, amiben visszajelezhetnek a kurzussal kapcsolatosan. Ezt a [google űrlapok](#) segítségével készítettem el.

A haladást és a teljesítést segítő elemek:

- tevékenység ablakokat állítottam be. Ezek követésével látják a hallgatók milyen feladatokat oldottak meg és mi van hátra.
- fórum van beállítva a felület elejére, ahol tölem és egymástól is tudnak kérdezni.
- online konzultációs lehetőség (2x1 óra időtartamban). Megjegyzés: három kurzus zajlik párhuzamosan, eddig egy kurzusból vannak rá jelentkezők.

A harmadik: a nappali és levelező előadások kapcsán született megoldás

Az előadások elméleti részét a jelen helyzetben „Tankönyvként” használt szakkönyv meghatározott alcímeinek és az azok mögötti tartalmak tanulmányozása helyettesíti. A korábban is alkalmazott „Heti kérdések” (amelyek e-mailben minden hallgatónak elküldött feladatokat és az azokhoz kapcsolódó kérdéseket tartalmaznak - a hallgatót otthoni gyakorlatra készítve az előadások interaktív részét előkészítendő) módszere kiegészült az „Oktatói támpontok” műfajával, mivel az előadásokon most nincsen mód a „Heti kérdések” problematikáit megtárgyalni. Az „Oktatói támpontok” olyan általam adott információk a „Heti kérdések” egyes tételeihez, feladataihoz kapcsolódóan, amelyek alkalmasak arra, hogy a hallgató otthon saját maga ellenőrizheti a kidolgozott válaszainak helyességét; de ezek a támpontok ne helyettesítsék magát a könyv tanulmányozásának műveletét! Számomra az ilyen (a tételes, teljes válaszokat elkerülő, de a hallgató saját válaszainak önértékelésére alkalmas!) tartalmú oktatói reagálások műfajának kialakítása volt a legnagyobb didaktikai innováció a távolból oktatásra átállásban.

A hallgatói motivációt az oktatási folyamatban történő aktív részvételre – a remélhetőleg a jelen helyzetben is megmaradt szakmai érdeklődésen túl – erősíti az a körülmény, hogy az írásbeli vizsgafeladatokban a „Heti kérdések” és „Oktatói támpontok” útján feldolgozott problematikákkal találkoznak majd a hallgatók.

A negyedik: egy konkrét tantárgy újraalkotása

A tantárgy kommunikáció és esetkezelés fókuszú KV tárgy, módszertani tudást bővítő és tréning-elemeket tartalmazó kurzusnak indult. 20 órás, a tervek szerint 8x2 órában találkoztunk volna a félév kezdetekor, majd egy hónap szünet után, amíg a hallgatók a saját projektjükön dolgozhatnak, az utolsó két hétben hallgatói beszámolókkal zárul. A 4. alkalomtól vendégoktató is részt vett a tárgybán. A digitális átállás az 5. alkalomtól kezdődött.

A távolléti oktatás bevezetésével a Teams használatára tértünk át. Némi szerencsével a szituációs gyakorlatokra építő óránkat még éppen meg tudtuk tartani személyesen a leállás előtt, azonban a terveink között továbbra is a valós idejű diszkusszió szerepelt első helyen.

Nehezítő körülményként a következőket tapasztaltuk: a hallgatók nagy része csak a hangot kapcsolta be, ez az internetkapcsolat minősége szempontjából nyilván segített valamelyest, ugyanakkor a nonverbális kommunikáció nagy része így elveszett. Az, hogy a Teams az éppen beszélőt rakja előtérbe, sokszor segít, de hátráltathat is, ha bekapcsolt mikrofon mellett hallatszó zörejek miatt kerül valaki felülre. A hallgatókat a háttérzaj miatt gyorsan meg kellett kérni arra, hogy csak akkor kapcsolják be a mikrofont, amikor megszólalának, ez viszont kissé visszavetette az online amúgy is nehezkesebben alakuló megszólalási kedvet. (Épp ezért a jelentkezős ikont hiányoltuk.)

A hallgatók a 4 online megtartott alkalomból háromszor szinte teljes létszámban jelen voltak. Ugyanakkor néhányszor előfordult egy-egy hallgatónál technikai hiba, pl. hallották a hangot, de csak írásban tudtak válaszolni. Egy-két esetben egyéb eszközprobléma miatt nem tudtak bekapcsolódni az órába. Ezekért természetesen a hallgatókat nem érte más hátrány, az sajnós igen, hogy így lemaradtak a közös gondolkodásról.

Az első online alkalom után megállapítottuk, hogy néhány órán használatos módszer, például hogy helyben elolvasott szövegeket beszélünk meg közösen, nehezkeseen működik. Nem látjuk a hallgatókon, ha túl sok/túl kevés időt adtunk rá, a kérdezőtetéssel megzavarjuk az elmélyülést. Ezért innentől inkább előre adtunk fel rövidebb szövegeket, amelyeket vagy órán beszélünk meg közösen, vagy rövid reflexiót kértünk tőlük, amire szóban vagy írásban adtunk visszajelzést. (Kísérletet tettünk arra is, hogy adott szövegből adott kérdésekre otthon kellett kikeresni a választ, ezt viszont az első válaszoló mindjárt a mindenki által látható oldalon válaszolta meg, így a többiek – jogosan – nem látták értelmét a további keresgélésnek. Ezért inkább elemzést, példákat vagy reflexiót igénylő rövid feladatokat adtunk.) Videók megtekintését is feladni érdemes inkább.

Az órához kapcsolódó órai és házi feladatokhoz az Osztályjegyzetfüzetet kapcsoltuk be. Ennek számos előnye volt, például egyszerre tudtunk kiírni információkat, feladatokat a hallgatók által látott felületen, de ők az egyéni oldalukon tudtak válaszolni (van lehetőség a közös munkára is, de most olyan feladatot nem adtunk). A visszajelzéseket közvetlenül a feladatmegoldáshoz tudtuk írni. A hallgatók is tudnak lapot nyitni a jegyzetfüzetükben (ez lehet néha hátrány is, ha úgy nevezik el, hogy aztán keresnünk kell, hol a feladat, úgyhogy amikor ez fontos, a feladatléírásban érdemes egyértelművé tenni, hogy hova várjuk, pl. a leírás alá írhatják, vagy milyen néven nyissanak lapot). A nehézség az volt, hogy csoportos használatnál gyakran nem, vagy nagyon lassan töltött be az oldal, ezért végül órán nemigen tudtuk használni, csak a házi feladatokhoz. Az órán használt anyagokat pedig inkább a fájlok közé raktuk, onnan nem volt probléma a megnyitással.

Az általános, megvitatandó kérdések feltevésekor tapasztalt nehézkes megszólalás miatt hamar áttértünk arra, hogy a feladott feladatok mentén haladjunk. Otthoni gyűjtést kértünk, például az órán tárgyalt témakörökhöz keressenek példákat, és ezeket megadott szempontok szerint elemezzék, majd az órán mindenki választhatott egyet a saját példái közül, és azt közösen megbeszéltük. Ezzel a módszerrel gördülékenyebben haladtunk, és úgy tűnt, így

rendezettebb a kommunikáció a számukra, szívesebben szólalnak meg (ez persze csoportfüggő is).

Kipróbáltuk a Teams-ben kiírható, időzíthető feladatokat is, itt hozzá lehet rendelni az Osztályjegyzetfüzet egy lapját is, hogy egyértelmű legyen, hova kell írni a megoldást. A határidőnél be lehet állítani, hogy lezárjon, vagy engedje a késedelmes leadást. Nálunk a jegybe nem számított be a házi feladat, így nem állítottunk be pontozást, de lehetne. A hallgatók visszajelzése alapján a kiírt feladatokról automatikus emailt kaptak.

Tapasztalataink alapján az egyes feladatokhoz több idő kellett, mint a személyes jelenlét idején. Azzal is észrevétlenül eltelnek percek, amíg mindenki megtalálja/odakapcsol/visszajelez, stb. Ha valaki késve kapcsolódik be, nem tudja lenézni a társáról, mi van nála nyitva, muszáj megállni és felzárkóztatni, hogy hol tartunk éppen. Mindig konkrétan kell időt hagyni a kérdésekre, mert különben – hacsak nem vágnak valaki szavába – nem tudják jól jelezni, hogy szeretnének megszólalni. Kell B terv arra, ha nem tölt be/nem szinkronizál elég gyorsan a program (pl. a feladatok megbeszéléséhez kapcsolódó jegyzeteket külön fájlba menteni és letölteni, hogy lefagyás esetén is lássuk őket).

Kérdéstechnika: nehéz helyzetbe hozzuk saját magunkat a mindenki/senki alapú kérdésekkel 😊 (pl. Mindenki érti? Senki sem maradt ki?), még ha egyenként mind válaszolnának, akkor sem értenék, vagy tudnánk követni, ki szólalt meg. Érdemesebb úgy fogalmazni, hogy az jelezze, aki nem érti/kimaradt.

Sajnos a páros feladatoktól el kellett búcsúznunk, ezt legfeljebb házi feladatként lehet. Kisebb csoportok, párok közötti közös feladatmegoldásra egyébként a hallgatók csatornába rendezése is szóba jöhet, ezt nem próbáltuk.

A felkészülés is feszesebb menetrendet igényelt tőlünk és a hallgatóktól is, a következő órához előre fel kellett adni a feladatokat, olyan határidővel, hogy még át is lehessen nézni az órához való felkészüléshez. Ez a jelenlegi körülmények között igényelt némi újratervezést és elengedést is, ha előzetesen van több idő, és előre el lehet készíteni a feladatokat, vázlatba menteni, stb., akkor könnyebb lehet. A hallgatók időbeosztását is figyelembe véve érdemes inkább rövidebb feladatokat adni.

A Moodle és a Teams között nincs kapcsolat, így nehézkéssé vált, hogy ott kezdtük el feltölteni az anyagokat, majd áttértünk a Teams-re. Az interaktivitás számomra kézenfekvőbbnek tűnik a Teams felületén.

Az eredmény: egy egész évfolyamnak szóló tárgy, sok óraadó vendéggel – ez kihívásokkal teli volt, mindenkinek más megoldás volt kézenfekvő, volt, aki szeretett volna online konzultációt, volt, aki narrált ppt-t adott meg, vagy sima ppt-t és (korábban készült) konferenciavideókat meg online elérhető irodalmat. (Email-es elérhetőséget mindenki adott meg a hallgatóknak, ha kérdések merülnének fel.) Végül a vegyes megoldásnál maradtunk, és a hallgatók kaptak egy online menetrendet arról, hogy melyik témakörnél mire számíthatnak és mikor. A belső kollégáknál inkább az vált be, hogy nagyjából a szokásos ppt-t tették fel, esetleg online elérhető további segédanyagokkal együtt, viszont témánként egy-másfél órás konzultációs alkalmat megtartottunk online is a Teams-en, ahol segítettünk a feldolgozásban, a lényeg kiemelésében, és válaszoltunk a felmerülő kérdésekre (ez körülbelül a fele-harmada volt az eredeti kontaktórák hosszának). Ehhez érdemes jóval előtte feltölteni az anyagot, és arra kérni a hallgatókat, hogy lehetőség szerint nézzék át ők is előre. Ha szükséges, képernyőmegosztással a dián is követni tudják, hogy éppen mire hivatkozunk. A saját anyag kapcsán ilyenkor – hasonlóan a levelezős konzultációkhoz – számított, ha arra koncentráltunk, ami kevésbé érhető el vagy érhető meg a szakirodalom alapján, illetve ami a gyakorlathoz tartozik, és fontos a magyarázat/példa hozzá.

Az ötödik: jó gyakorlatok, tapasztalatok a 2019/2020 tanév digitális távoktatás megvalósítása során

Az alábbiakban négy kurzussal kapcsolatos leírás olvasható, melyekből kettő a BGGYK-n, az egyik kétoktatós kurzus, kettő a PPK-n tartott kurzus.

A kurzusok tervezése során a távoktatásra való átállástól függetlenül is a Canvas felületén kerültek kialakításra mindegyik esetében. Mindegyik kurzusnál beállított feladatokkal lehetett és lehet pontokat gyűjteni, amik összértéke a megajánlott jegy pontsávjai alapján lesznek megfelelően érdemjegyként. Az átállás során figyelembe kellett venni mindegyik kurzus során, hogy gyakorlati kurzusok, így szinkronóra megtartása nem volt kérdés.

Elmondható, hogy átlagosan 2 hetes váltásban történtek meg ezek az alkalmak, az órarendi óra idejében. Ezek konzultációk és/vagy új téma bevezetését szolgáló alkalmak voltak. A Canvas felületén az eredeti tematika szerinti feladatok ütemezését kis mértékben volt szükséges módosítani, többségük az elméleti feldolgozást segítő, tudásszintetizáló, megalapozó feladatok (az órára tervezett egy feladat, amire nem jutott idő, a Felnőttek...órán beépítésre került a Canvas beadandók közé). A feladatok típusai: összefoglaló, szakirodalmfeldolgozás, vázlat, prezentáció (és kiselőadás), gondolattérkép, vélemény, fórum, videófelvétel, stb. (lásd alább a képi illusztrációkon).

A beadandó feladatok során mindegyik kurzus során kapacitáltam/kapacitáltuk a hallgatókat arra, hogy a választott formátum minél változatosabb legyen, továbbá hogy új, további eszközöket (sway, padlet, prezi, infogram, stb) próbáljanak ki a ppt-word-pdf alkalmazásokon túl, többségüket mi is használtuk az elméleti tananyag és tudnivalók átadására (aszinkron megoldások, lásd Melléklet). Ennek célja az hallgatói IKT kompetenciák fejlesztése volt.

Egyéni észrevételek, tapasztalatok, javaslatok

A Teams felülete alkalmas szinkron megoldásokra, a feladatok és jegyzetek, órai anyagok tárhelye azonban a Canvas maradt, mivel az volt a kurzus alapfelülete erre. Javaslatként érdemes lenne ezt a kollégáknak is felvetni, hogy egy felületet válasszanak ki a tartalmak megosztására és a feladatokra, mert megkönnyíti később mind a hallgatóknak a navigációt, mind nekünk az értékelést. Továbbá erősen javasolt, hogy az egyetem által támogatott és előfizetett felületeket használjuk, az adatvédelem biztosítása és az esetleges viták, panaszok elkerülése végett is, illetve azért, mert a tartalomvesztés esetén nagyobb az esélye, hogy meg tudják oldani az informatikus kollégák a problémát. Tapasztalatom a Teams feladatkezelője és órai jegyzet (pl. OneNote) használatában csekély (csak személyes használatból eredően vannak ismereteim), mert a fenti elvet vallva, minden beadandó és jelenlét követés a Canvas felületén történik.

2019/20/2

Előrehaladás megtekintése

Modul

Kezdőlap

Hirdetmények

Feladatok

Fórumok

Értékelések

Résztevők

Oldalak

90

Fájlok

Tematika

Tanulási eredmények

90

Kvizek

90

Modulok

StudyCoach

Beállítások

Fórumfeladat

Minden elemet tegyen befejezetté

A digitális világ tanulástámogató szerepe

máj 6 | 20 pont | Közreműködés

Maslow piramis átdolgozás

Egyéni feladatok

Minden elemet tegyen befejezetté

Tanulási stratégiák

febr 26 | 10 pont | Beküldés

A tanulás célrendszerei és a kompetenciák

márc 20 | 10 pont | Beküldés

A felnőttoktatók szerepe, kompetenciái

máj 1 | 10 pont | Beküldés

Életütemezés, tervezés

máj 5 | 10 pont | Beküldés

Csoportos feladatok

Minden elemet tegyen befejezetté

Csoportalkotás 4-5 fővel

márc 10 | 0 pont | Megtekintés

Tervezett témakör és eszköz, módszer

0 pont

A tanulási/oktatási folyamat tervezése, tanulástámogató stratégiák -Projektmunka tervezet

20 pont | Beküldés

A tanulási/oktatási folyamat tervezése, tanulástámogató stratégiák -Projektmunka bemutatása

20 pont | Megtekintés

A tanulási/oktatási folyamat tervezése, tanulástámogató stratégiák -Projektmunka végleges

40 pont | Beküldés

Jelenlét

2020.02.12

febr 12 | 0 pont

2020.02.19

2019/20/2

Előrehaladás megtekintése

+ Modul

Kezdőlap

Hirdetmények

Fórumok

Tematika

Modulok

Feladatok

Fájlok

Értékelések

Résztvevők

Oldalak

Tanulási eredmények

Kvízek

StudyCoach

Beállítások

▼ Feladatok

Minden elemet tegyen befejezetté

...	Készségfejlesztés 1. febr 23 60 pont Megtekintés	✓	⋮
...	Készségfejlesztés 2. márc 1 60 pont Megtekintés	✓	⋮
...	Készségfejlesztés 3. Többes határidő 60 pont Megtekintés	✓	⋮
...	Készségfejlesztés 4. Többes határidő 60 pont Megtekintés	✓	⋮
...	Készségfejlesztés 5. Többes határidő 60 pont Megtekintés	✓	⋮
...	6-7. óra	✓	⋮
...	Készségfejlesztés 6. Többes határidő 60 pont Megtekintés	✓	⋮
...	8. óra	✓	⋮

▶ Jelenlét

✓

▼ Projektfeladat

Minden elemet tegyen befejezetté

...	A vita témájának kiválasztása febr 18 0 pont Megtekintés	✓	⋮
...	Csoport kialakítása febr 25 0 pont Megtekintés	✓	⋮
...	Elevator pitch Többes határidő 100 pont Beküldés	✓	⋮
...	Állásfoglalás-tervezet 0 pont Beküldés	✓	⋮
...	Nyilvános vita 200 pont Megtekintés	✓	⋮

▼ Kurszusportfólió

Minden elemet tegyen befejezetté

...	Ön- és kurzusértékelés máj 10 150 pont Megjelölés befejezettként	✓	⋮
...	Kurszusportfólió elemei	✓	⋮

19/20/2 Felnőtt-új tanterv-NAP > Modulkok

2019/20/2 Előrehaladás megtekintése + Modul

Kezdőlap
 Tematika
 Modulkok
 Fájlok
 Fórumok
 Feladatok
 Kvízek
 Értékelések
 Hirdetmények
 Résztvevők
 Oldalak
 Tanulási eredmények 90
 StudyCoach
 Beállítások

• BELEPŐ feladat		Minden elemet tegyen befejezetté	✓	+	⋮
• Szakirodalom1 önálló feldolgozása	Többes határidő 10 pont Beküldés		✓		
• Szakirodalom4			✓	+	⋮
• Csoportalkotás		Minden elemet tegyen befejezetté	✓	+	⋮
• Szakirodalmak elolvasásra	Prerequisites: BELEPŐ feladat	Minden elemet tegyen befejezetté	✓	+	⋮
• Órai anyagok	Prerequisites: BELEPŐ feladat	Minden elemet tegyen befejezetté	✓	+	⋮
• Egyéni felad...	Prerequisites: BELEPŐ feladat, Szakirodalmak elolvasásra	Minden elemet tegyen befejezetté	✓	+	⋮
• Szakirodalom2 önálló feldolgozása	Többes határidő 10 pont Beküldés		✓		
• Szakirodalom3 önálló feldolgozása	ápr 19 10 pont Beküldés		✓		
• Egyéni tanrendhez kapcsolódó hallgatói munka_KK	50 pont Beküldés		✓		
• Egyéni tanrendhez kapcsolódó hallgatói munka_FF	50 pont Beküldés		✓		
• Reflexió írása és feltöltése a tematikában rögzített tanulási kimenetek mentén önreflektív módon	máj 15 10 pont Beküldés		✓		
• ZH	Prerequisites: BELEPŐ feladat, Szakirodalmak elolvasásra, Szakirodalom4		✓	+	⋮
• Csoportos f...	Prerequisites: Csoportalkotás, BELEPŐ feladat, Szakirodalmak elolvasásra	Minden elemet tegyen befejezetté	✓	+	⋮
• Csoportos projektmunka elkészítése, bemutatása	50 pont Beküldés		✓		
• Jelenlét			✓	+	⋮

TIPP Jelenlét: fontos volt, hogy a szeminárium szinkronalkalmain részt vegyenek a hallgatók. Ezért ezt a Teams hívás során adminisztráltuk a hívásban résztvevők alapján. Nehézséget okozott számomra, hogy hiába csak az órarendi keretben tartottam az órát, 2 esetben is előfordult a levelezőn, hogy egy Moodle teszt pont az órák közepébe esett. Mivel ez a kurzus pénteken lett volna, és helyette szombaton írtak a hallgatók tesztet az órák idejében

(modulos és szakirányos csoport), így ez számomra kellemetlenséget okozott, mivel hallgatói beszámolók, előadások voltak, forgatókönyvvel. A 2. eset is szintén ezt a csoportot érintette, akkor szóbeli előrehozott vizsga volt. Habár jeleztem a hallgatóknak, hogy tessék szólni a másik tanárnak is, hogy ütközés van, ez nem történt meg. Erre megoldásként azt tudom javasolni, hogy kérdezzünk rá a hallgatóknál, van-e bármilyen ütközés, vagy ha lesz, szóljanak nekünk, hogy tudjanak az oktatók egyeztetni, mert ez kevésbé tartható. Továbbá a levelezőn átlagosnak mondható, hogy nem igazán volt szinkronórájuk. Nyilván erre nem volt kari irányelv, de esetleg lehetne, hogy a szemináriumokat lehetőség szerint tartsuk meg tagozattól függetlenül.

TIPP: csoportfeladatok szinkronmegoldására a Teams igen ideális, mivel a kurzuscsoporton belül csatornákat tudunk létrehozni a kisebb csoportoknak, és egymással kollaboratívan tudnak dolgozni dokumentumokon, illetve hívásokat indítani órán kívül is. Az alábbi képen a szinkronórán dolgoztak fel külön-külön feladatot, melyet az óra második felében adtak elő:

A szinkronóra során alapvetően hívást időzítettem, illetve indítottam a megadott időben (órarend!). A hívás, vagy értekezlet csetfelületén lehetett követni azokat a kérdéseket is, amiket vagy nem tudott feltenni szóban (mikrofon vagy egyéb probléma) vagy nem akart feltenni az adott hallgató.

TIPP: tapasztalatom hallássérült hallgató bevonása a konferenciahívásba során: mivel a képernyőről nehezen tudott szájról olvasni, párhuzamosan írtam a közös chatfelületen, hogy mi történik, amikor valaki beszélt, továbbá 1-2 vállalkozó hallgató is segített, hogy a bevonódása megtörténjen. PPT/prezi megosztása során természetesen írásban kérdezhetett és írásban válaszoltam. Ez igen megterhelő, beszéd közben írni és/vagy figyelni a chatfelületet, rutinosabb oktatóknak ajánlom, akik gyakorlottak a Teams kezelésében és ilyen fajta figyelemmegosztásban!

A hallgatók nyitottak voltak új alkalmazások és programok megismerésére a beadandók elkészítéséhez is, igen kreatív megoldások születtek. Véleményem szerint ezzel sikerült elérni a hallgatói személyes IKT ismeretek bővítését is, habár ez nem volt kurzuskövetelmény, és nem

is számítottuk bele az értékelésbe. Sok esetben erre is kértek visszajelzést, amire lehetőség szerint adtam/adtunk is.

Összegzés:

felhasználóbarát a Teams felülete, és a folyamatos fejlesztések észrevehetőek (stabilitás, extrák, stb.). A további tanévekben én szeretném használni ezt a felületet a hallgatókkal való kommunikációra, mert jelentősen csökkentette az ezirányú elektronikus levelek számát 😊
Továbbá részemről működhet az, hogy aki nem tud részt venni személyesen az órán, de szeretne, azt bekapcsoljuk a Teams-be például. Vagy a teremfoglaltság szempontjából is lehetne azon gondolkodni, levelező és esti tagozaton, hogy felére csökkentjük a találkozások számát, a másik fele Teams-en lenne élőben. Az utazási idő és költség, továbbá reményeim szerint az óráütközések is kevésbé lennének hűsbavágóak így.

Az ötödik esettanulmány kiegészítő forrásai:

Board:

<https://padlet.com/>

<https://www.stormboard.com/>

google appok, drive: <https://www.google.hu/drive/apps.html>

microsoft appok pl sway : office.com oldaláról

SWAY: - ez az ELTE-s appokban nincs, személyes MS fiókkal nézd meg

Prezi: <https://prezi.com/>

régebben egyetemi emailcímmel regisztrálva Edu Standard fiókot adott, most nem látom benne ezt a lehetőséget, de talán érdemes az eltés mailcímmel regisztrálni

Prezi video: a Prezi egyik alapítójának videója:

<https://www.facebook.com/somlaifischer/videos/10158283936168833/>

free fiókkal 15 percünk van, ppt és prezi anyagunkat is tudjuk videóvá alakítani

Infografika: <https://infogram.com/>, <https://piktochart.com/>

Szabad felhasználású képek: pl:

<https://pixabay.com/hu/images/search/t%C3%A1rsadalom/>

További gyűjtemény videókkal:

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1Y4SrQ73y0a4nZK83Cbwfb6BsaUsNy5BGkLl17r4bR50/edit?fbclid=IwAR2ZkF2Wq1CcPs6MqpZYNdIFd8I00aoLnmotFDHfpJAsHC5pTrOEmfbvOLQ#gid=0>